

בבין הזמנים ישבתי במסד חינוכי מכובד, בו התקיים דיון ער בשיבת ההנהלה:

המנהל הוותיק מוביל את החיידר ביד רמה זה שנים, בסגנון ייחודי - לבבי, שופע ומאפשר, חבר של כל אחד, הן הילדים והן המחנכים מרגישים נוח מאוד בקרבנות. התוצאות מדברות בעד עצמן: אוירה חמה, מוטיבציה גבוהה, חיבור אמיתי ללימוד, למידה מתוך הנאה ושמחה.

אולם קולות בהנהלה טענו: "זה לא מספיק! צריך משמעת ברזל, סמכותיות חדה, סגנון ניהול שונה לחלוטין!" הפתרון שהוצע: להכניס 'מפקח' חדש שיאזן את סגנון המנהל הקיים - דמות קשוחה שתיקח את התפקידים הסמכותיים. ואז נזכרתי בחכמת התורה.

למנות אנשים דומים בלבד

כתוב בתורה בפרשתנו "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו" (דברים כב, ז) ספר החינוך (מצווה תקנ) מבאר את הטעם:

"ידוע שיש למיני הבהמות ולעופות דאגה גדולה לשכון עם שאינם מין וכל שכן לעשות עמון מלאכה... וכל חכם לב מזה יקח מוסר שלא למנות שני אנשים לעולם בדבר מכל הדברים שיהיו רחוקים בטבעם ומשונים בהנהגתם כמו צדיק ורשע והנקלה בנכבד."

התורה מגלה לנו עקרון יסודי: אפילו בעלי חיים חווים מצוקה כאשר נאלצים לעבוד עם מין שונה מהם. כל שכן בני אדם - ובמיוחד כאשר מדובר בהנהגת תלמידים!

המחיר הכבד של הניהול הסותר

כשילד פונה אל המנהל המאפשר ומקבל תגובה אחת, ואחר כך פונה אל המפקח הקשוח ומקבל תגובה הפוכה לגמרי - מה קורה בנפשו הרכה? בלבול, מה מותר ומה אסור. הבטחון הבסיסי שלו נסדק.

הפילוג בצוות החינוכי

המחנכים נאלצים לבחור - עם מי הם? עם המנהל החם או עם המפקח הקשוח? במקום לעבוד כצוות אחד עם מטרה אחת, נוצרות קבוצות ויריבות פנימית. האנרגיה שהייתה אמורה לזרום לחינוך הילדים, מתבזבזת על מלחמות פנימיות.

שחיקת הסמכות

כשיש שני "ראשים" סותרים, בסופו של דבר סמכות של שניהם נפגעת. הילדים לומדים להשתמש בסתירות, להכשיל את השיטה, ובסופו של דבר - לא מכבדים אף אחד מהם באמת.

החלופה החכמה - שלמות הסגנון

התורה לא מתנגדת לשינוי או לשיפור, אלא למהלכים שיוצרים סתירה פנימית הרסנית. במקום להכניס כוח סותר, כדאי וראוי יותר:

לחזק את המנהל הקיים

אם הסגנון שלו מצליח ומביא תוצאות חיוביות, למה לא לתת לו כלים נוספים להתמודד עם האתגרים? הדרכה, פיתוח אישי, הרחבת הכלים.

לשפר מבלי להרוס

אולי צריך לחזק מעט את המשמעת, אבל לא על ידי הכנסת כוח זר וסותר. אלא על ידי בניית נהלים ברורים יותר, יצירת מסגרות מובנות, הכשרת הצוות החינוכי.

לכבד את הייחודיות

כל מנהל מצליח יש לו סגנון ייחודי שמתאים לאישיותו ולכישוריו. במקום לנסות לשנות אותו בכוח, כדאי לעזור לו להעמיק ולשכלל את מה שהוא כבר עושה טוב.

הכוח הוא באחדות של המטרה, לא בסתירות ומלחמות פנימיות שרק פוגעות במי שאנחנו באים לחנך - ונסיים בדברי בעל החינוך **"אם הקפידה התורה על הצער שיש בזה לבעלי חיים שאינם בני שכל, כל שכן בבני אדם אשר להם נפש משכללת לדעת יוצרם"**.

בית שלום ואברהם
פרח אלתון ר"ט

הנפש והחינוך

ע"פ התורה

התבודדות? או חבדות?

זוהי הפתרון: התשובה האמיתית מגיעה דרך אהבת חברים ודיבוק חברים! כאשר אדם מתקרב לחברים יראי שמים ולצדיקי הדור, הוא רואה את עבודתם הקדושה, את להט לבבם, את התלהבותם לעבודת הבורא. וכשהוא רואה זאת - נפשו מתעוררת, הוא לומד לעשות כמותם, מכיר בחסרונותיו, ובא לתשובה שלימה.

למה חבדות עדיפה על התבודדות?

- ההשראה חיה:** במקום להתמודד לבד עם המחשבות והרגשות, האדם רואה דוגמה חיה של עבודת השם
- ההכנעה טבעית:** כשרואים את גדולת החברים, ההכנעה באה מעצמה ללא כפיות
- למידה מעשית:** במקום תיאוריות ומחשבות, יש כאן למידה של עבודה מעשית
- זיהוי חסרונות:** דרך השוואה בריאה, האדם מבין איפה הוא צריך להשתפר

התנגדות הנפש לדרך החדשה

"הגם כי ידמה בנפשו אשר בעת התבודדותו יעורר לבבו יותר לשוב בתשובה ולהדבק בה' מאשר יהיה בחברת אוהבים וחברים מקשיבים, כי על ידי חברת בני אדם יפרד מדביקותו".

הנפש טועה ואומרת: "רק כשאני לבד, אני יכול באמת להתרכז בעבודת השם. חברת אנשים מסיחה את דעתי ומפרידה אותי מהדביקות". זו טעות נפוצה וטבעית - נדמה שבבדידות יש יותר עמקות רוחנית.

התשובה לטעות הנפש

"עם כל זה יותר ראוי ונוח להחזיק במעוז אהבת חברים ולקרב אותם לדרך ה' כי על ידי זה יוכל להמשיך הארה לאורך ימים על ידי מה שמקרבם לעבודת הבורא ובהתבודדות אינו פועל כי אם לשעתו".

האמת היא הפוכה! דרך אהבת חברים וקירובם לעבודת השם, האדם זוכה להמשיך הארה רוחנית לאורך זמן. ההשפעה מתמשכת ומתרחבת. לעומת זאת, התבודדות נותנת השראה רק לשעתה - היא זמנית ועוברת.

המסר החינוכי העמוק: התבודדות מנתקת את האדם מהקו הרוחני הזה, ממקום שבו השכינה שורה. החברות הקדושה היא המקום הטבעי שבו הנפש יכולה לצמוח ולהתפתח.

זמן התעוררות

חודש אלול הוא זמן גדול ומיוחד, שבו נפתחות בפני כל יהודי שערי התחדשות ושערי תשובה באופן שלא קיים בשאר ימות השנה. אולם השאלה המתבקשת היא: מהי הדרך הנכונה והיעילה ביותר לניצול הזמן המבורך הזה? כיצד אדם יכול להגיע להתחדשות ולתשובה אמיתית.

וכה מבאר ה'מאור ושמש' בפרשתו:

הדרך הישנה - התבודדות ופרישות

"והנה ראינו בדורות שלפנינו טרם נתפשט בעולם נוהג אור דרך הבעל שם טוב צוק"ל אשר בעת הזאת מראש חודש אלול ואילך כל איש אשר נגע יראת ה' בלבבו והיה ירא וחרד מאימת הימים הנוראים הממששים ובאים, היו נסגרים חדר בחדר להתבודד בלי חברת האדם בבתי כנסיות או בבתים, ומהם אשר התענו תעניתים ועשו סיגופים ופרישות מבני אדם".

בדורות שקדמו להופעת האור של תורת החסידות הייתה הדרך המקובלת בעבודת התשובה התבודדות מוחלטת. הגישה הייתה שרק בבדידות מוחלטת אפשר להגיע לעומק הנפש ולתשובה אמיתית.

הערכה והכרה בדרך הקודמת

"הגם כי רחמנא לבא בעי וכל מעשה אשר יהיה כוונת עושהו בלתי לה' לבדו הוא טוב לפני אלקים", חשוב לציין שאין כאן ביטול מוחלט של הדרך הקודמת. כי הרי הקדוש ברוך הוא בוחן לבבות, וכל מעשה שנעשה בכוונה טהורה לשם שמים - גם הוא טוב ומקובל לפני ה' יתברך. ולכן אין להקל ראש בעבודתם הקדושה של הדורות הקודמים.

ואולם, אומר המאור ושמש

ואולם לא זו הדרך העיקרי בעבודת השם יתברך". החסידות מגלה לנו שלא זו הדרך המרכזית והיעילה ביותר לעבודת השם. יש דרך טובה יותר, עמוקה יותר ומועילה יותר.

חברות ודיבוק חברים

"רק העיקר והיתד שהכל תלוי בו ותוכן דרכי התשובה הנכונה המצא תמצא על ידי אהבת חברים ודיבוק חברים והתקרבות לצדיקי הדור, ועל ידי זה יבוא לתכלית ההכנעה כי יראה עבודת חבריו וגודל תבערת יקור לבבם והתלהבותם לעבודת הבורא ברוך הוא ועל ידי זה ילמד לעשות גם הוא כמותם, ויכיר ענותו וישוב בתשובה שלימה".

התבוננות במשנת האירה

השקעה חכמה, גם וגם.

מזמנו בעזרה לזולת כאשר ביכולתו להקדיש את הזמן הזה לקידומו האישי. אולם, התורה מלמדת שעזרה לאחרים אינה פוגעת באדם, אלא אדרבה מיטיבה עמו ואף מביאה ברכה לחייו.

כפי שנאמר: "הקם תקים עמו" (דברים כב, ד) - מצוות התורה על עזרה לזולת, כגון להרים משאו של חבר.

השפת אמת (שנת תרל"ו) מבאר את העיקרון הזה בצורה עמוקה יותר:

"הקם תקים עמו. כפי מה שאחד עוזר לחבירו כענין אמרם הוי נושא בעול עם חבירו. כמו כן זוכה לתקן עצמו ליישר אורחותיו להיות לו תקומה. וזה הקם תקים עמו. והוא ענין יותר משבועה"ב עושה עם העני העני עושה עמו".

קשר הדדי

כאן מעמיקים את התובנה שאדם המסייע לאחרים בעצם מסייע לעצמו. זהו קשר הדדי עמוק, כאשר העוזר מקבל תקומה

ישראל הוא בחור מיוחד ביותר - כישרונות מבורכים, טוב ומטיב לכל, אהוב לשמים ולבריות, מתמיד, ממש כליל המעלות. ברור שבכל תחילת שנה רבים קופצים עליו ומבקשים ממנו להיות חברותא איתם בסדרים.

מחד גיסא, הוא רוצה חברותות חזקים וטובים כמותו, שיכול להתקדם איתם באופן חזק ביותר. מאידך גיסא, ישנם בחורים בינוניים וחלשים רבים שצריכים את עזרתו בכדי שגם הם יבינו היטב ויצליחו בתלמודם.

בבין הזמנים פגשתי אותו והוא פרס בפני את הדילמה הזאת - והיא דילמה אמיתית של כל בחור מצוין ושל כל אברך מוכשר: האם להקדיש את הזמן הטוב ביותר לקידום עצמי מקסימלי, או לחלוק את הזמן עם עזרה לאחרים?

העזרה לאחר מיטיבה עם העוזר

לעיתים האדם מתלבט מדוע להשקיע

שהיו זקוקים לעזרתו. ואכן זכה לברכה עצומה והתורה האירה לו פנים.

אמרת לישראל שלא נראה שהרב הזה הפסיד, אלא להיפך - הוא הצליח מאוד בזכות זה. זו הדוגמה החיה למשנת השפת אמת: "הקם תקים עמו" - בעזרה לאחרים, האדם מקים גם את עצמו.

המסר ליישום מעשי

הדילמה של ישראל הבחור המצוין היא דילמה של רבים. התשובה עולה מדברי השפת אמת הקדוש:

אין זה "או-או" אלא "וגם-וגם". אפשר ונכון לחלק את הזמן:

- חלק מהזמן עם חברותות חזקים לקידום עצמי מקסימלי
- חלק מהזמן לעזרה לחברים החלשים יותר

התוצאה: לא רק שלא יפסיד, אלא יזכה ל"תקומה" - התקדמות רוחנית ופנימית שלא הייתה מגיעה אליו בדרך אחרת.

השקעה חכמה

בעל השפת אמת, מגלה לנו סוד עמוק: העזרה לזולת אינה "הקרבה עצמית" אלא "השקעה חכמה". כשאדם עוזר לאחר, הוא לא רק נותן - הוא גם מקבל, ומתרום.

בכות, המחנך מכיר באנרגיה ("איזה אנרגיה יש כאן!") ומכוון אותה ללמידה.

גם במצבי התחצפות, השיטה מלמדת להכיל את הרגש מאחורי ההתנהגות ולטפל במקור המצוקה.

סמכות רגשית אינה ויתור על גבולות - היא הצבת גבולות מתוך אהבה, שהיא הדרך האמיתית לחינוך יהודי משמעותי עם השפעה לכל החיים.

להזמנת הסדנא לצוותות חינוך ניתן לפנות:
02-5667066

או לשלוח מייל למשרדי האירה
m025667066@gmail.com

דרך כוח או לחץ חיצוני. **ההשפעה והתוצאות** יישום השיטה מביא לשינויים מהותיים: פחות עימותים, שיפור באווירה הכיתית, עלייה במוטיבציה של הילדים לשיתוף פעולה, וחזקת הקשר בין המחנך לתלמידים.

עצמי בריא וכישורים רגשיים חיוניים. **מודלים לשעות מאתגרות** ישנם מודלים מיוחדים להפעלת סמכות רגשית גם במצבי משבר. במקום להילחם נגד האנרגיה השלילית, השיטה מלמדת להכיל ולהכוון אותה. כך לדוגמה, במצב של בלאגן בכיתה, במקום לדרוש שקט

מבנה - מבלה של תיאור התנהגות, השפעתה וחזקת הערך האישי. **שיח פתוח** - שיח פתוח ובריא ושאלות הפותחות ומעוררות חשיבה. **זמן איכות מתוכנן** - רגע קשר אישי ופרטי עם כל ילד. **ההשפעה והתוצאות** יישום השיטה מביא לשינויים מהותיים: פחות עימותים, שיפור באווירה הכיתית, עלייה במוטיבציה של הילדים לשיתוף פעולה, וחזקת הקשר בין המחנך לתלמידים. **ההבנה היא, שהשפעה אמיתית נוצרת דרך חיבור רגשי אותנטי, לא**

משוּב מחזק - מבנה

תלת-שלבי של תיאור התנהגות, השפעתה וחזקת הערך האישי. **שיח פתוח** - שיח פתוח ובריא ושאלות הפותחות ומעוררות חשיבה. **זמן איכות מתוכנן** - רגע קשר אישי ופרטי עם כל ילד. **ההשפעה והתוצאות** יישום השיטה מביא לשינויים מהותיים: פחות עימותים, שיפור באווירה הכיתית, עלייה במוטיבציה של הילדים לשיתוף פעולה, וחזקת הקשר בין המחנך לתלמידים. **ההבנה היא, שהשפעה אמיתית נוצרת דרך חיבור רגשי אותנטי, לא**

העקרונות המרכזיים השיטה עמוקה על שלושה עמודים עיקריים: **ראיית הנפש** - התבוננות בילד מעבר להתנהגות החיצונית והכרה בכוחותיו ובצלם האלוקים שבו. **חיבור לפני שינוי** - יצירת קשר של אמון ואהבה לפני ניסיון להנחיה או שינוי. **התאמה אישית** - הבנה ש"חנך לנער על פי דרכו" מחייבת התאמה אישית לכל ילד ולצרכיו הייחודיים. **הלב היא העיקר** - החכמה התורנית מלמדת אותנו במשנה באבות שלב טוב הוא הטובה מכולם ועל כך מבאר הברטנורא ש"הלב הוא המניע לכל שאר

הכוחות - כשמיים ללב,

כל הכוחות שלו מתגייסים לטובה. השיטה מזהה שלושה טיפוסים תלמידים **התלמיד ה"טוב"** - הצריך לעידוד ואהבה לא מותנית. **התלמיד ה"מתמודד"** - הזועק בעצם לעזרה. **התלמיד ה"שקוף"** - הזקוק להכרה ולראיית חשיבותו.

הכלים המעשיים השיטה מציעה ארבעה כלים בסיסיים לעבודה יומיומית: **שפת הלב** - דיבור רגשי המתמקד ברגש ולא בהתנהגות ("אני רואה שאתה נסער" במקום "אתה מפריע").

מאידים

תשפת מאידים חסך

שיטת ה-'סמכות הרגשית'

העקרונות המרכזיים

בשורה משמחת לעולם החינוך, הסדנא של שיטת 'הסמכות הרגשית' יוצאת לדרך. הסמכות הרגשית מהווה גישה חינוכית מוכחת הנשענת על יסודות תורניים עמוקים, פותחה על ידי המחנך הרב אלחנן רייזמן שליט"א אחרי הרבה שנות ניסיון, מחקר ופיתוח. הגישה מבוססת על יסודות תורניים עמוקים ומלווה בחוברת תורנית. העיקרון המרכזי "כמים הפנים לפני כן לב האדם לאדם" - ההבנה שהשפעה אמיתית נוצרת דרך חיבור רגשי אותנטי, לא דרך כוח או לחץ חיצוני.

החכמה התורנית מלמדת אותנו במשנה באבות שלב טוב הוא הטובה מכולם ועל כך מבאר הברטנורא ש"הלב הוא המניע לכל שאר

יד למנהל - היד הימין לכל צרכי המנהל והמערכת, בניית תוכניות חינוכיות, וכו' | ייעוץ ארגוני חינוכי | מערך קידום אישי
20 שנות ניסיון בשבילך. לפרטים פל' - 058-3274859 053-3101081 מייל m025667066@gmail.com

י"ל ע"י "מפעל האירה" בראשות המחנך הרב אלחנן רייזמן - לקבלת העלון, תגובות, הארות נא לשלוח מייל: m025667066@gmail.com

058-3274859 79

אתר: ahira.org

טלפון: 02-566-7066 דוא"ל: info@ahira.org

האירה
להחיות לכל אחד